

Konsensuskristendom

Ofte fremstilles konsensus som et ideal, og ofte er det også tilfældet. Men ikke altid, mener tidl. domprovst Poul E. Andersen, for hvem "konsensuskristendom" bærer alle taberens mærker¹

Af Poul E. Andersen²

Konsensuskristendom er et nyt begreb, men det bør det ikke blive ved med at være, for det dækker over væsentlige aktuelle realiteter. Det rummer i hvert fald to holdninger, som er yderst fremtrædende i dansk kirkeliv, og som tilsyneladende vinder stadig stærkere genklang blandt både folkekirkens medlemmer og i politiske kredse

Den ene er uviljen mod at skulle vedstå egen religion, frygten for i alvor at skulle definere sin kristne tro og dens grundsætninger og stå inde for dem. Et nyt "dogme" spiller her ind, nemlig det, at kristendommen aldrig må forfalde til dogmatisme, hvad der i mange henseender kan være rigtigt nok. Men multikulturalismen og kulturrelativismen har sat deres spor så kraftigt, at det har ført til mærkbar udvanding af folkekirkens egen grundsubstans; ikke mindst den lutherske evangelietolkning møder voldsom skepsis. I stedet føles det rigtigt og mere i overensstemmelse med tidens trend at lade kristendommen træde frem som den frie, åbne og vidtfavnende tro, som er så rummelig, at der er plads til den rene, runde og kælnede humanisme, til elementer af nyreligiøsitet, ja, endda til forståelse for og ikke sjældent til accept af dele af den skinbarlige muslimske lovreligion. Kulturrelativismen har her iklædt sig sin multireligiøse ham, der mildner alle anfægtelser. Konsensusideologien undgår for enhver pris at udfordre moderniteten. Den har endda plads til en præst, der som udgangspunkt betegner folkekirkens bekendelsesskrifter som et rent *abracadabra*, og hans synspunkter, hvor uklare de end er, er ikke uden opbakning blandt "moderne" teologer.

---

¹ Artiklen, der har været bragt i Morgenavisen Jyllands-Posten den 25. juli 2006, gengives her med forfatterens tilladelse. Red.

² Poul E. Andersen, f. 1930, var domprovst i Fyns Stift (Folkekirken) fra 1985 til 1994. Red.

Den anden holdning, som konsensuskristendommen gemmer i sig, er skrækken for at vække religiøst anstød hos andre religioner. Det drejer sig vel ikke så meget om hinduismen og buddhismen. De skræmmer ikke så meget, selvom der i kirkelig henseende har været god grund hertil. Påvirkning fra disse religioner har i al stilfærdighed bidraget til at udhule centrale trosforestillinger i folkekirken kristendomsforståelse, og nyreligiøse strømninger har sat sig mageligt til rette i kristnes bevidsthed i en sådan grad, at det som regel er acceptabelt, at nyreligiøse begreber træder frem i gudstjenestesammenhæng i folkekirken. Den kristne åbenhed har været iøjnefaldende, og de fremmede tanker har mødt forbavsende lidt modstand, selv fra folkekirken ledere, der har været påfaldende forsigtige med originale modspil.

Det er dog først og fremmest i forhold til islam, at konsensustankerne slår igennem. Det gør de, fordi den store nye religion i vort land er så stærk, at tanken om retræte overfor den melder sig stadig stærkere i kristne kredse. Denne hang til vigen er da heller ikke noget nyt fænomen. Igen gennem historien har angsten for islam bestemt mange kristne holdninger. Allerede i 600-tallet, da den brutale muslimske erobringsbølge skyllede hen over bl.a. det kristne Mellemøsten og store dele af Middelhavsområdet, modtog de indbyrdes uenige kristne ledere, patriarkerne, muslimerne med åbenhed. De gav efter for de blodige erobrere, bøjede sig for dem, samarbejdede med dem, pegede på samstemmigheden mellem de to religioner, ja, påtog sig endda den opgave at opkræve skat til kaliffen fra de undertrykte kristne, dhimmierne (Bat Ye'or: *Islam and Dhimmitude*).³ Tilsvarende eksempler fra andre perioder er legio. Den dag i dag må millioner af kristne i de muslimske lande leve deres tilværelse som underkuede, ja, næsten i en skyggetilværelse, og næsten ingen betydningsfulde menigheder i de kristne lande vover at række dem en hjælpende hånd.

Når nutidens angst for islam bliver stærk nok hos de kristne, kan den forklæde sig som opfyldelse af det kristne kærlighedsbud om at elske sine fjender, selv dem, som vil deres egen tro til livs. Denne fjendekærlighed kan udtrykke sig i eftergivende dialog, som i visse sammenhænge foruden fejhed er udtryk for både hykleri og uvidenhed. Så glemmes det helt, at Kristus i sig selv er islams største udfordring.

Katolikker har vi aldrig brudt os meget om. Århundreders dialog har ikke knyttet os meget nærmere sammen. Mellem protestanter og katolikker skulle alle muligheder for en nærmere forståelse dog være til stede, idet dialogen kan føres på fælles principper. En teologisk dialog med muslimer er derimod langt vanskeligere, da den muslimske skriftfundamentalisme stiller sig i vejen for ændringer i de religiøse positioner, der er begrundet i den urokkelige åbenbaring, som Allah har nedlagt i Koranen. Men trods dette er den fremmede religion islam alligevel på et par årtier kommet nær til folkekirken, biskopperne arbejder intenst på at bygge bro både herhjemme og i udlandet. Man kan opleve, at folkekirkepræster og muslimske imamer optræder sammen ved religiøse happenings, en præst i et muslimsk flertalssogn ser sin sogneopgave ikke i at forkynde evangelium, men i at hellige sine kræfter til integrationsarbejdet. Københavns domprovst lægger sig i selen for at støtte kirkelige indsamlinger til moskebyggeri, for vi skal naturligvis nedbryde grænser mellem religioner, især de grænser, som vi her omgiver vor egen tro med. Derfor er det også, at velmenende forskere og foreninger lægger vægt på at udlægge Koranens fredsskabende budskaber for os alle. Samstemmighedsønsket bestemmer selektivt egnede temaer, der kun kan glæde vore muslimske brødre og søstre..

Som religion rummer kristendommen stærke universalistiske træk, - religiøse, men ikke politiske. Dens budskab går til alle jordens folk uanset hudfarve, sprog, tro og kultur. Den forkynder menneskers lighed overfor Gud og skelner ikke mellem fortjenstfulde og syndere eller rene eller urene. Men det betyder ikke, at den vil nedbryde grænser. Grænseløsheden kan kristendommen ikke leve

---

³ Bat Ye'or: *Islam and Dhimmitude: Where Civilizations Collide*. Fairleigh Dickinson University Press 2002. ISBN 0-8386-3943-7. 528 sider. Red.

med; den ødelægger alle virkelige fællesskaber, enten de er af politisk, national, kulturel eller religiøs art. Den nedbryder al identitet og udleverer det enkelte menneske til tomheden. Den lader magt finde sin egen ret og løsriver den fra forpligtelsen, så alvor bliver et ufremkommeligt ingenmandsland (Zygmund Bauman).⁴ Derfor er grænsedragning nødvendig.

Kristendommen trækker derfor grænser. Det har den altid gjort. Ikke for at den med selvtilfredshed kan lukke sig inde med sig selv, men fordi den kun kan leve i et fællesskab om den sandhed, den har fået forkyndt, og hvortil alle er indbudt, og inden for de rammer, som mennesker selv har sat, men som til enhver tid kan ændres. Her er der plads til fordybelse, til nytolkning, men aldrig til selvopgivelse.

Så vidt jeg kan se, har de kristne en forpligtelse til at trække grænserne mellem kristendom og islam skarpt op. I begge religioner ligger et sandhedskrav, som de må respektere overfor hinanden. Vi må kende hinandens religion, holde hinanden fast derpå og kræve hinanden til regnskab derfor, ellers føres forskellighederne over på det politiske plan, og her gælder ingen kristne argumenter.

At Jesu forkyndelse af Guds rige udstak skarpe grænser overfor den jødiske lovreligion, kan dårligt overses. Det kom til udtryk i voldsomme ord, i veråb og i stridssamtaler. Her var ingen konsensusdrift, og prisen måtte betales. Heller ingen kan anfægte, at Paulus trak grænser mellem det evangelium, han havde fået betroet, og jødernes lov og grækernes visdom. Og Luther var rede til at give sit liv for at skille den evangeliske tro fra det papistiske system. I Danmark har enhver folkekirkopræst afgivet højtideligt løfte om at bekæmpe lærdomme, som strider mod folkekirkens trosgrundlag. Det er en afgørende grænse for den kristne kirkes eksistens.

Frem for nogen trækker islam grænser overfor enhver anden religion. Og dybest set respekterer muslimer kun de andre troende, som gør det samme. I en nær fremtid, hvor de kristne viger, hvor ængstelighed, selv hos kirkens ledere, skaber tvivl om kirkens sandhed og alvor, vil det blive islam, som sætter dagsordenen. Konsensuskristendommen bærer alle taberens mærker.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

---

⁴ Zygmund Bauman, f. 1925, professor ved Leeds University, England, er en fremtrædende repræsentant for britisk sociologi. Red.